

Єлховський І. В.

асистент кафедри криміналістики
Національного університету «Одеська юридична академія»

Гавгаш І. М.

студентка 3-го курсу факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЩОДО ДЕЯКИХ ПРОБЛЕМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

В останні роки судово-правова реформа, яка відбувається в Україні, передбачає суттєві зміни в системі правоохоронних органів.

Ідея створення єдиного органу, на який буде покладена функція досудового розслідування більшості кримінальних правопорушень, не один раз виникала у законодавців, однак тільки в останні роки почала реалізовуватись на практиці.

Так, Верховна Рада України прийняла Закон України «Про Державне бюро розслідувань» 12 листопада 2015 року № 794-VIII, який підписаний 14 січня 2016 року, та набрав чинності 1 березня 2016 року (Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI [Електронний ресурс]: станом на 11 січня 2019 р. Електрон. текст. дані. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>). Однак вже четвертий рік Державне бюро розслідувань працює без власних оперативних підрозділів, та лише нещодавно внесло цю посаду до переліку посад Державного бюро розслідувань. Причина такої ситуації полягає у недосконалості чинного законодавства.

За словами директора Державного бюро розслідувань Романа Михайловича Труби, «через таку технічну помилку Державне бюро розслідувань не може оголосити конкурси і призначити оперативних працівників. Державне бюро розслідувань розпочало роботу 27 листопада 2018 року. За цей час у Державному бюро розслідувань — 4246 проваджень, обвинувальні акти у 234 провадженнях вже скеровані до суду. У 21 з них — вже винесено вироки суду. Оперативний супровід здійснюють колеги з Національної поліції, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби. Проте така ситуація не може тривати постійно, адже всі правоохоронці — наші підслідні» (Чи буде Верховна Рада «за» ДБР? [Електронний ресурс]. *Українська правда*. 2019. 7 лютого. Електрон. текст. дані. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2019/02/7/7205957/>). З його слів можна зробити висновок, що оперативні працівники інших відомств не мають об'єктивної або моральної стійкості щодо правового ставлення до роботи, коли вони не являються оперативними співробітниками відділів та управлінь внутрішньої безпеки.

В статтях 38, 41, 143, 216 Кримінально процесуального кодексу України зазначено, що основним функціональним завданням Державного бюро розслідувань буде протидія корупції в органах державної влади, службові особи яких займають особливо відповідальне становище. Здається, що за це завдання Державне бюро розслідувань можна назвати «ефективним», але це не так, адже в різних аспектах діяльності Державне бюро розслідувань можна знайти недоліки. Однією з проблем Державного бюро розслідувань є те, що йому суперечать різні інші закони. Наприклад ч. 2 ст. 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» суперечить Кримінальному процесуальному кодексу України, згідно з якою саме слідчі органів Державного бюро розслідувань будуть здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами (Про Національне антикорупційне бюро України [Електронний ресурс]: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII: станом на 28 серпня 2018 р. Електрон. текст. дані. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>). Або Закон України «Про Службу безпеки України», в якому також є схожі завдання з Державним бюро розслідуванням (наприклад, стаття 2) (Про Службу безпеки України [Електронний ресурс]: Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII: станом на 2 серпня 2018 р. Електрон. текст. дані. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>).

Згідно зі стратегічною програмою діяльності Державного бюро розслідувань на 2017–2022 роки необхідно доповнити Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», що оперативно-розшукова діяльність здійснюється такими підрозділами Державного бюро розслідувань: оперативними, оперативно-технічними, внутрішнього контролю, забезпечення особистої безпеки (стаття 5) (Стратегічна програма діяльності Державного бюро розслідувань на 2017–2022 роки [Електронний ресурс]: 2017. 26 с. Електрон. текст. дані. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/program_print.pdf).

В стратегічній програмі діяльності Державного бюро розслідувань в пункті «Організаційна структура» вказано, що під час початкового формування підрозділів повинні бути дотримані квоти, а саме формування оперативно-розшукових підрозділів, яких на даний час немає.

Означене питання й досі залишається невирішеним. Навіть попри внесені у травні цього року зміни до деяких нормативних актів, чим було задекларовано створення оперативних та оперативно-технічних підрозділів у структурі Державного бюро розслідувань (Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань [Електронний ресурс]: Закон України від 16 травня 2019 року № 2720-VIII. Електрон. текст. дані. URL: <https://>

zakon.rada.gov.ua/laws/show/2720—19#n7), існує досить багато правових та організаційно-технічних проблем, які фактично унеможливають проведення оперативно-розшукової роботи особисто співробітниками Державного бюро розслідувань.

Абу Еласал А. О.

аспірантка кафедри криміналістики
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВЗАЄМОДІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ПРОЯВІВ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Ключовою складовою ефективної протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом є організація співробітництва, взаємодії та координації діяльності різних державних органів.

Взаємодія означає процес безпосереднього або опосередкованого впливу суб'єктів один на одного, що породжує їх взаємозумовленість і зв'язок.

Зокрема, С. С. Чернявський зазначає, що взаємодія під час протидії злочинності — це узгоджена діяльність уповноважених суб'єктів з оптимальним співвідношенням методів і засобів, визначених для кожного з них. Під час розслідування злочинів, питання взаємодії правоохоронних органів, а також державних установ та громадських організацій, що мають на меті протидію та боротьбу з відмиванням грошей, отриманих злочинним шляхом (Пясковський В. В. Непроцесуальні форми взаємодії слідчого з оперативними підрозділами та іншими державними установами й громадськими організаціями під час розслідування насильницьких злочинів, учинених щодо неповнолітніх [Електронний ресурс] // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. — 2015. Режим доступу: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/579/2/20.pdf>).

До системи взаємодії у практичній діяльності з виявлення і розслідування легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, належать органи прокуратури, органи МВС України, органи Служби безпеки України, Національне антикорупційне бюро України, органи Державної фіскальної служби, Державна служба фінансового моніторингу, деякі державні органи України (Національний банк України та ін.), а також слідчі судді, експертні установи (або окремі експерти і спеціалісти), громадські об'єднання.